

Beleidsplan 2016 tot en met 2018

**Visie
en focus**

de Bibliotheek

aan den IJssel

Inleiding

Elk tijdperk en elke cultuur hebben de bibliotheek opnieuw uitgevonden, gemodelleerd naar zijn eigen prioriteiten en interesses en al doende een afspiegeling geschapen van de beschaving zelf. De fraaiste bibliotheken herbergen niet zozeer boeken als wel kennis, creativiteit en beschouwing; ze belichamen het hoogste wat de mensheid kan bereiken.'

Bovenstaand citaat komt uit *De bibliotheek, hoogtepunten uit de wereldgeschiedenis* (James Campbell en Will Pryce, 2014). De rode draad van dit boek? Bibliotheken dragen bij aan de ontwikkeling van mensen. Dat was zo en dat is nog steeds zo. Ging het in het begin van de vorige eeuw om volksverheffing, nu staat de persoonlijke ontwikkeling van burgers meer centraal. Persoonlijke ontwikkeling kan betrekking hebben op het aanleren van vaardigheden die nodig zijn om mee te doen in de samenleving. Maar ook om die vaardigheden te behouden en verdieping te zoeken. Bibliotheek aan den IJssel zet zich in om persoonlijke ontwikkeling voor alle burgers in Capelle en Krimpen aan den IJssel te faciliteren en te bevorderen. Dat doen wij niet alleen, maar als onderdeel van de keten van maatschappelijke en educatieve organisaties in beide gemeenten, regionaal en landelijk.

Onze middelen zijn beperkt en we moeten dus bewust keuzes maken. Alles blijven doen maakt de Bibliotheek eerder zwakker dan sterker. Inzetten op het één, betekent afscheid nemen van het ander.

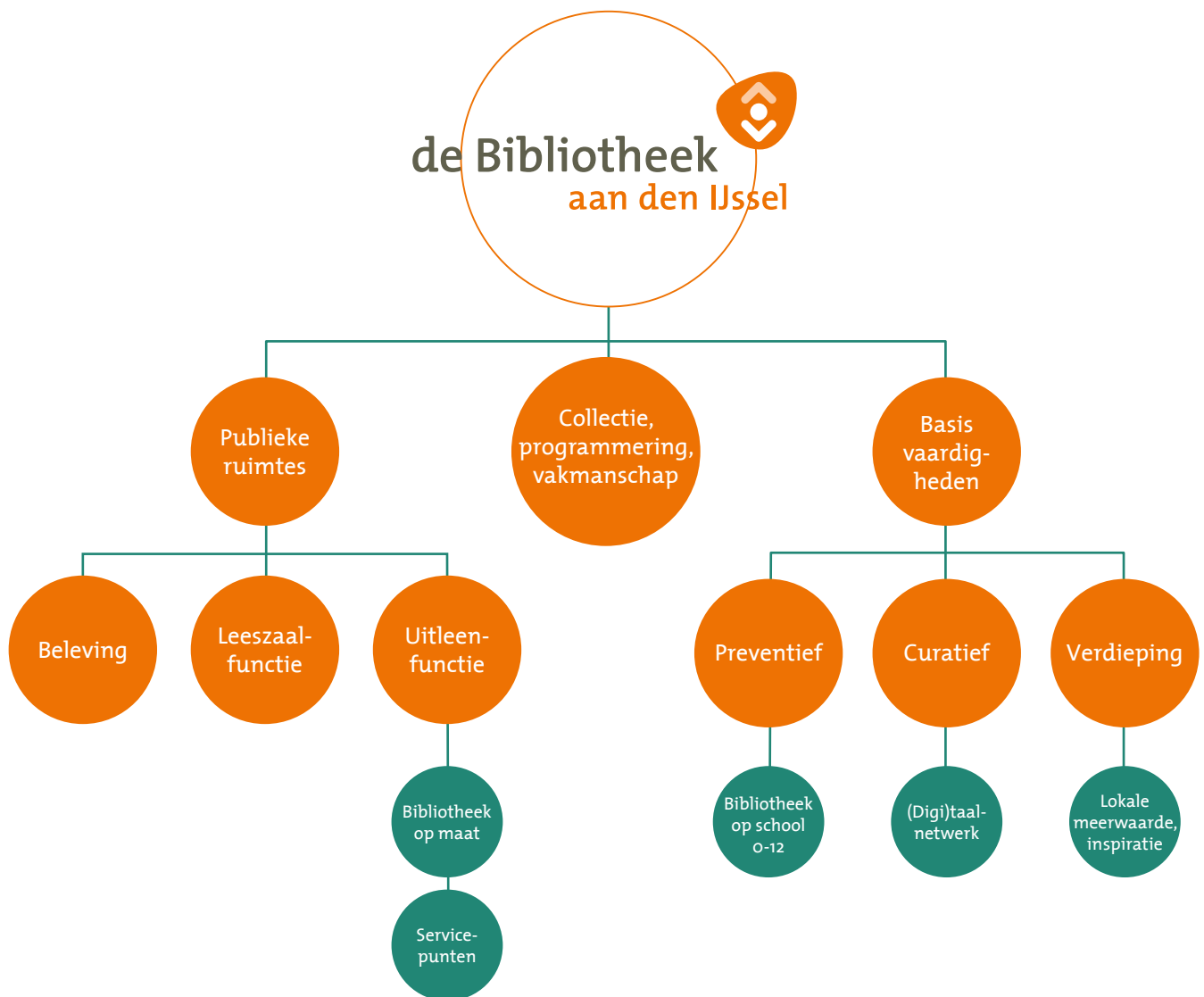
Over de keuzes die wij gaan maken en de weg daar naar toe gaat dit plan. Tot stand gekomen door terug te kijken, rond te kijken in de branche, veel te praten met partners, gebruikers van de Bibliotheek, collega's en vertegenwoordigers van de gemeente. Het is een uitdagend plan geworden voor drie jaar, waarin verandering centraal staat. Solide afspraken met strategische partners, waaronder de gemeenten zijn belangrijke succesfactoren.

De rode draad: Bibliotheek aan den IJssel bevordert een leven lang lezen, leven lang leren en digitaal meedoen zodat burgers zich persoonlijk kunnen ontwikkelen.

Conny Reijngoudt-Zonderop
directeur-bestuurder Bibliotheek aan den IJssel

November 2015

1. Samenvatting in een oogopslag

- Bibliotheek aan den IJssel midden in de samenleving
- Twee levendige centrale vestigingen met oa leeszaalfunctie
- 250.000 fysieke bezoeken per jaar
- 300.000 digitale bezoeken per jaar
- Jaarlijks minimaal 1000 deelnemers aan activiteiten
- Samenwerking met welzijnsinstellingen, taalaanbieders, culturele instellingen, primair onderwijs
- Collecties aansluitend bij basisvaardigheden (0-6, jongeren, schadeherstel, verdieping, lokale meerwaarde)
- 80% van de scholen nemen deel aan de Bibliotheek *op school* (0-12)
- Bibliotheek *op maat* met 100% gegroeid
- Bibliotheek *van thuis* minimaal 1000 gebruikers
- Vernieuwend systeem van abonnementen
- Ledenaantal minimaal op niveau december 2015
- 10% inkomsten uit andere geldstromen dan reguliere subsidie
- De interne organisatie is hierop aangepast
- Besparing door doorlichten bedrijfsprocessen

2. Achtergronden, uitgangspunten

Bij de beleidsontwikkeling voor de komende jaren zijn we uitgegaan van vier startpunten:

1. De beleidsperiode 2013-2015
2. De huidige ontwikkelingen in de samenleving
3. Onze maatschappelijke opdracht geformuleerd vanuit de branche en de overheden
4. De wensen van onze klanten

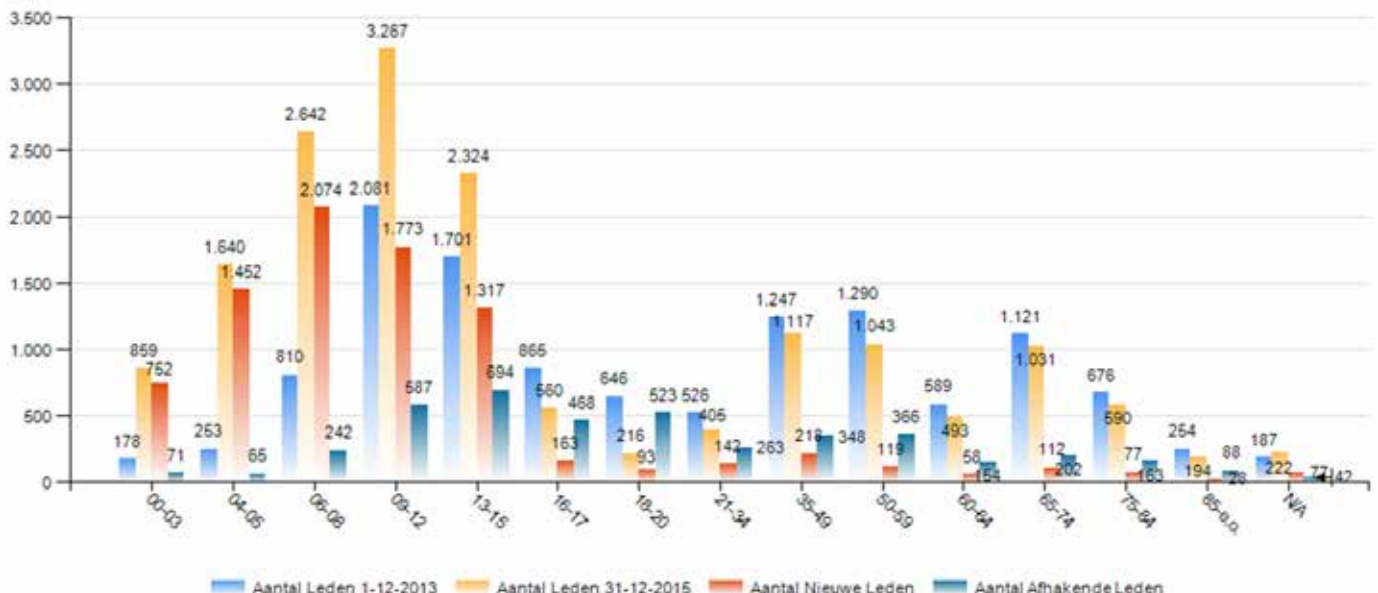
Beleidsperiode 2013-2015

Ons beleidsplan 'Dynamisch en flexibel – kwaliteit met realiteit' voor de periode 2013 tot en met 2015 stond in het teken van het ontwikkelen van een toekomstbestendige Bibliotheek.

In de afgelopen beleidsperiode is veel bereikt:

- Zo lezen er meer kinderen met meer plezier. Scholen en de Bibliotheek sloegen de handen ineen en werken samen aan de ontwikkeling van het lezen met plezier, de taalontwikkeling en het verbeteren van informatievaardigheden
- Zo ontstonden er nieuwe bibliotheekformules rond juist lokale samenwerkingsverbanden. De Bibliotheek van Capelle, de Bibliotheek van Krimpen, de Bibliotheek op maat. Formules die we graag doorontwikkelen en nog succesvoller willen maken
- En laten we de groei van de digitale Bibliotheek niet vergeten. Het aantal gebruikers dat via de Bibliotheek e-books leest neemt toe en het aanbod digitale etalages groeit. Ook hier geldt: doorontwikkelen en het gebruik vergroten

Door de gemaakte keuzes is ons ledenaantal sterk toegenomen ten opzichte van het begin van de vorige beleidsperiode. Op 1 januari 2013 hadden wij 12.424 leden en momenteel staat de teller op 16.600.

Desondanks zijn wij niet helemaal tevreden, omdat een aantal van de voorgenomen plannen onvoldoende of niet gerealiseerd is. Het is vooral de financiële positie van de Bibliotheek die een rem zet op de uitwerking van de plannen. De financiële positie is op zijn zachtst gezegd zorgelijk. De financiering en verwerkelijking van onze beleidskeuzes, innovaties en ondernemerschap waren de afgelopen jaren sterk gekoppeld aan de plannen voor onze huisvesting. Doordat de geplande verkoop van vastgoed in Capelle aan den IJssel niet is gelukt, is er minder geld vrijgekomen om in Capelle aan den IJssel het bibliotheekwerk te vernieuwen. In Krimpen aan den IJssel is de voorgenomen verbouwing van De Tuyter vooruitgeschoven. Daardoor konden allerlei innovatieplannen niet doorgaan en ook niet verder ontwikkeld worden.

De financiële positie van de Bibliotheek is verder verslechterd doordat exploitatiesubsidies afnemen. Ook de zogenaamde 'derde geldstroom', waar we in het verleden veel mee hebben kunnen bereiken, staat onder druk. Projectsubsidies en toekenningen door fondsen zijn schaarser geworden. Bovendien hebben dit soort (mede) financiers te maken met een sterke toename aan aanvragen door andere organisaties. De Bibliotheek is slechts een van de velen die een beroep op hen doet. Tegelijk kunnen de financiële ambities niet langer één op één worden afgewenteld op de gebruikers. We kunnen niet doorgaan met het al maar duurder maken van de abonnementen zonder dat de voorwaarden veranderen.

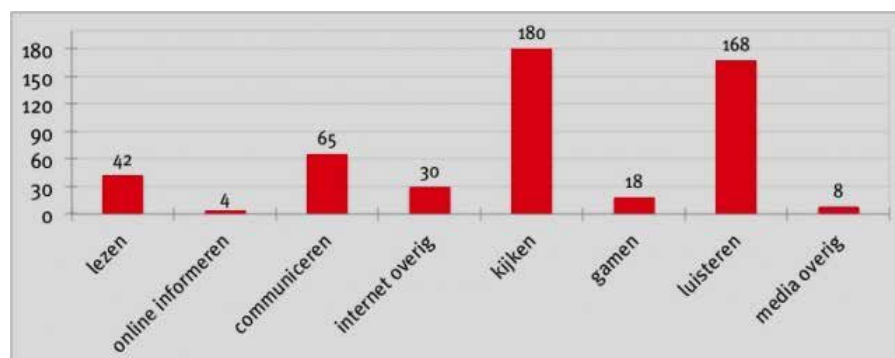
Al met al is het nodig om in nog hogere mate weloverwogen keuzes te maken. We zullen ons sterker moeten focussen op de taken die wij als het meest urgent beschouwen in relatie tot de functie van de Bibliotheek, menskracht en middelen.

De ontwikkelingen in de samenleving

Er zijn allerlei veranderingen gaande in de samenleving die vragen om een andere vorm en invulling van het bibliotheekwerk. Zo hebben klanten minder tijd om te lezen en om naar de Bibliotheek te komen. Ze zijn bovendien veel online waar ze informatie halen voor educatieve of andere doeleinden. Concepten als 'delen is het nieuwe hebben' leiden

tot allerlei nieuwe vormen van leengedrag en leesgedrag van burgers onderling. Je voor langere tijd binden aan een 'club', hoort niet meer bij deze tijd.

De Bibliotheek lijkt daardoor voor een bepaalde groep burgers minder interessant of nodig te zijn. Wij zien dat terug in een flinke afname in het aantal betalende leden. Dat wil niet zeggen dat wij deze doelgroep niets te bieden hebben. De uitleenfunctie zal voor hen van minder groot belang zijn, maar de digitale mogelijkheden van de Bibliotheek, e-books, nieuwe leenvormen, een rustige lees- en studieruimte en een fysieke en virtuele ontmoetingsplek vinden zij wel degelijk belangrijk.

De digitalisering heeft de mogelijkheden om te lezen enorm verbreed. Er zijn meer dragers voor teksten beschikbaar en nieuwe tekstsoorten – zowel met als zonder interactieve en multimediale verrijkingen – zien in rap tempo het levenslicht. Vroeger lasen we boeken uitsluitend op papier, tegenwoordig kan dat tevens van de e-reader, als app of streaming in een webbrowser. Om recht te doen aan deze ontwikkeling, heeft het tijdsbestedingsonderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau een nieuwe opzet gekregen. De mediatijd wordt 'gemeten' in hoofdactiviteiten met media, zoals 'lezen', 'luisteren' en 'kijken'. Daaronder wordt de tijdsbesteding op de verschillende dragers en van de verschillende soorten 'content' gevangen.

Er is een andere groep burgers voor wie de Bibliotheek de komende beleidsperiode juist veel meer van belang kan zijn. Omdat de overheid zich verder terugtrekt, is zelfredzaamheid van de burger meer centraal komen te staan. Die zelfredzaamheid staat onder druk als mensen onvoldoende vaardig zijn in lezen en schrijven of niet uit de voeten kunnen met de vergaande digitalisering van onze samenleving. In het versterken van deze basisvaardigheden ligt een grote rol weggelegd voor de Bibliotheek.

Onze maatschappelijke opdracht

De hiervoor genoemde trends zijn ook landelijk onderkend en hebben geleid tot veranderingen in de wetgeving en een advies aan Bibliotheken over de functie van de Bibliotheek in de samenleving van nu. Vervolgens kennen ook onze beide gemeenten waarden toe aan de Bibliotheek.

Commissie Cohen

Onze branchevereniging, Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB), heeft in 2013 de adviescommissie Cohen in het leven geroepen om een eigentijdse visie op het Openbaar Bibliotheekwerk te formuleren, die rekening houdt met de hiervoor geschetste trends in de samenleving. In haar eindrapport *Bibliotheek van de toekomst*² stelt de commissie dat de aloude kernfuncties lezen, leren en informeren de basis blijven vormen van de Openbare Bibliotheek. Daarbij gaat het zowel om de digitale als de fysieke mogelijkheden. De commissie adviseert Bibliotheken verder om een stimulerende ontmoetingsplek

en leeromgeving te bieden. Alles vanuit de verbondenheid met de lokale gemeenschap.

Wet stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob)

Het geloof in de kernwaarden³ van Bibliotheken voor de samenleving en de behoefte om het digitaal bibliotheekwerk sneller te ontwikkelen hebben geleid tot een nieuwe Bibliotheekwet die sinds 1 januari 2015 van kracht is⁴. De wet kent de Bibliotheek vijf kernfuncties toe. Gezamenlijk dragen deze bij tot de persoonlijke ontwikkeling van burgers:

1. Het ter beschikking stellen van kennis en informatie
2. Het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie
3. Het bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur
4. Het organiseren van ontmoeting en debat
5. Het laten kennis maken met kunst en cultuur

De maatschappelijke opdracht zoals die geformuleerd is in de wet, vertalen wij naar lokale mogelijkheden.

Gemeenten

De gemeenten Capelle en Krimpen aan den IJssel maken ieder jaar prestatieafspraken met Bibliotheek aan den IJssel. Beide gemeenten vertalen prestaties in jaarlijkse beschikkingen. De meerjarenbegrotingen van beide gemeenten laten zien dat bij gelijkblijvende aantallen inwoners, huisvesting enzovoort de subsidie minder zal worden. De prestatieafspraken van de gemeenten met de Bibliotheek zijn beperkt tot drie belangrijke focusgroepen:

- Jeugd tot 16 jaar
- Senioren (60 plus)
- Laaggeletterden

Toch willen we waar mogelijk ook de andere gebruikers blijven faciliteren en stimuleren in hun persoonlijke ontwikkeling.

Wij zien de gemeenten overigens niet alleen als onze opdrachtgevers. Zeker in het realiseren van de nieuwe Bibliotheek zien wij beide gemeenten ook als onze partners.

De wensen van onze klanten⁵

De Bibliotheek is vrij en openbaar toegankelijk en bedient verschillende doelgroepen. Voor het uitlenen van media kent de Bibliotheek gratis jeugdleden en betalende leden (individuele leden en instellingen). Daarnaast zijn er deelnemers aan activiteiten of cursussen die een bijdrage per activiteit betalen. En er komen jaarlijks veel bezoekers in de vestigingen die gebruikmaken van onze dienstverlening zonder daarvoor te betalen. De mening van al deze klantengroepen is voor ons belangrijk. Wij gaan op verschillende manieren na wat zij van ons verwachten en wat hun wensen zijn.

Klantonderzoeken

Uit de klantonderzoeken die wij regelmatig organiseren blijkt dat onze klanten (18 jaar en ouder)⁶ graag het volgende willen:

- Een actuele collectie die snel leverbaar is
- Online én offline bereikbaarheid
- Geïnspireerd worden
- Een Bibliotheek met faciliteiten om te kunnen lezen, studeren of werken
- Toegang tot internet
- Een Bibliotheek die vaak open is⁷
- Een Bibliotheek met ook een educatieve functie. Deze wordt vaker genoemd dan de culturele functie⁸
- Betaalbare dienstverlening

Evaluatiegesprekken met klant-instellingen

Instellingen zoals scholen, kinderdagverblijven en verzorgingshuizen die klant bij ons zijn geven tijdens evaluatiegesprekken aan dat voor hen vakmanschap, ontzorgen en een goede prijs-kwaliteitverhouding belangrijk zijn.

Brainstormbijeenkomsten

Het afgelopen jaar spraken wij met klanten, niet-klanten en samenwerkingspartners over de toekomst van onze Bibliotheek⁹. Onder leiding van een adviseur van ProBiblio, de serviceorganisatie voor Bibliotheken in Noord- en Zuid-Holland, brainstormden wij over mogelijkheden rond de collectie en de programmering van de Bibliotheek. De bijeenkomsten

hebben ons geholpen bij het vinden van een nieuwe blik op de toekomst. De nieuw te ontwikkelen formule 'de Bibliotheek van thuis' (zie: Gevolgen voor de uitleenfunctie) is hier ontstaan. In 2015 zijn bovendien gesprekken gevoerd met fracties van een aantal politieke partijen. De gemeentelijke focusgroepen, met een sterke nadruk op de jeugd worden herkend door alle fracties.

3. De focus

De omgevingsanalyse laat veel kansen zien en heeft ons geholpen antwoorden te formuleren op de volgende vragen: “Hoe zien wij de Bibliotheek in de hiervoor geschetste context (visie)? Wat drijft ons (missie) en welke keuzes maken wij dan?”

Maatschappelijke urgentie

Al sinds de oorsprong van Openbare Bibliotheken, aan het begin van de vorige eeuw, ondersteunen Bibliotheken burgers bij hun persoonlijke ontwikkeling. Daarbij was er altijd oog voor de meest kwetsbaren. Volksverheffing heette het in de vroege 20^e eeuw. Sinds de zeventiger jaren van de vorige eeuw is de nadruk echter steeds sterker komen te liggen op het uitlenen van boeken voor vooral recreatieve doeleinden. De maatschappelijke urgentie van Bibliotheken nam daardoor af en aantallen leden en uitleningen werden de belangrijkste kengetallen. Nu de uitleenfunctie wat op de achtergrond raakt en de aanpak van laaggeletterdheid zo sterk aan belang wint, is die maatschappelijk urgentie echter weer helemaal terug. Dat zien ook de gemeenten en onze andere partners uit de samenleving. Wij kiezen er daarom voor in te zetten op het verbeteren van de drie basisvaardigheden die passen bij de bibliotheekfunctie: taal, lezen en digitaal meedoen.

Hoe zien wij de Bibliotheek? **Onze visie**

Onze Bibliotheek zet in op de fysieke en digitale bevordering van lezen en leren zodat mensen zich kunnen ontwikkelen tot zelfredzame burgers. Aan de basis hiervan liggen de beheersing van taal, lezen en vaardigheden om te kunnen omgaan met digitale media. Daar bovenop komen de kennis en vaardigheden die burgers nodig hebben om de voor hen relevante ontwikkelingen te kunnen bijhouden. Bibliotheken zijn bij uitstek geschikt om burgers hierbij te stimuleren en te ondersteunen. Daar waar nodig doen wij dat dicht bij onze klanten, daar waar het kan met zelfservice en digitale diensten. Altijd uitnodigend en professioneel, de samenwerking zoekend, efficiënt en resultaatgericht.

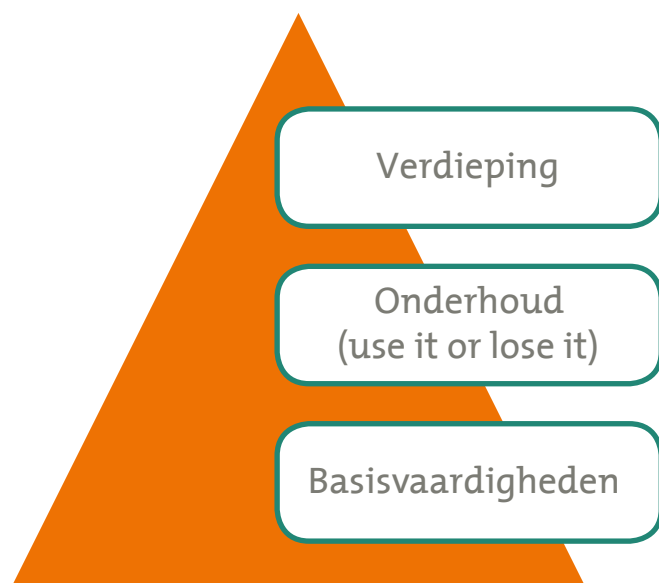
Wat gaan wij daaraan doen? **Onze missie**

Bibliotheek aan den IJssel stimuleert en ondersteunt de persoonlijke ontwikkeling van de inwoners van Capelle en Krimpen aan den IJssel door in te zetten op leesbevordering, leven lang leren en digitaal meedoen.

Waarden en focus

Toegankelijkheid en klantgerichtheid vinden wij belangrijk. Ondernemerschap, professionaliteit en samenwerking landelijk, regionaal maar zeker lokaal, noodzaak. Wij geloven in een Bibliotheek voor én door de samenleving.

Wij geven absolute prioriteit aan het helpen van de jeugd en kwetsbare volwassenen bij het aanleren en verbeteren van basisvaardigheden taal, lezen en digitaal meedoen.

4. We zetten in op basisvaardigheden

Kiezen voor of prioriteit geven aan het verbeteren van de basisvaardigheden taal, lezen en digitaal meedoen heeft gevolgen voor het vakmanschap in de Bibliotheek, de collectie en de programmering.

Wij onderscheiden drie vormen van aanpak:

- Preventieve aanpak: waarbij we jong beginnen met het aanleren van basisvaardigheden. Zo proberen we achterstanden op latere leeftijd te voorkomen
- Curatieve aanpak (schadeherstel): waarbij we kwetsbare volwassenen die een achterstand hebben (opgelopen) ondersteunen
- Onderhoud en verdieping: om vaardigheden bij te houden moeten deze minimaal onderhouden worden en bij voorkeur verder ontwikkeld

Wij zullen met onze middelen en mogelijkheden prioriteit geven aan preventie en schadeherstel. Inzet is steeds: programmering, collectie en samenwerking.

a. Preventieve aanpak

Doorgaande lijn educatie

De Bibliotheek geeft prioriteit aan intensieve dienstverlening gericht op de leeftijd 0-12 jaar. Met projecten als BoekStart¹⁰, BoekStart in de kinderopvang en de formule de Bibliotheek *op school* willen we zoveel mogelijk kinderen in die leeftijdsgroep bereiken. De samenwerking met de VoorleesExpress aan den IJssel intensiveren we.

Voorlezen betaalt zich vooral uit in de eerste jaren van het taal- en leesonderwijs. Het helpt bij het leren lezen als kinderen al in aanraking zijn geweest met letters en woorden (Bus, Van IJendoorn, Pellegrini & Terpstra, 1994). Toch reiken de effecten naar latere jaren: aan het eind van de basisschool lopen kinderen die als kleuter zijn voorgelezen nog altijd voor op leesvaardigheid en bredere cognitieve skills (Kalb & Ours, 2013). Bron: leesmonitor.nu

We willen als gelijkwaardige partners en vanuit gezamenlijke strategische doelen samenwerken met de scholen en instellingen voor de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) om de prestaties van leerlingen op de thema's lezen (leesplezier) en mediawijsheid (informatievaardigheden) meetbaar te verbeteren. Het is onze ambitie deze strategische samenwerking vorm te geven samen met de gemeenten. In de beleidsperiode willen we de samenwerking met instellingen in de VVE minimaal verdubbelen. De Bibliotheek *op school* groeit naar een 80% van alle schoollocaties primair onderwijs. Daar waar het kan wordt aangesloten bij de ontwikkeling naar Integrale Kind Centra.

Wij zijn van mening dat we op deze manier meer kinderen bereiken en effectiever kunnen werken aan het verbeteren van de geletterdheid en informatievaardigheden. Helaas laten we door deze keuze de traditionele jeugdbibliotheken in Capelle en Krimpen aan den IJssel los.

Omdat de transitie niet van vandaag op morgen is afgerond, zijn in de komende beleidsperiode op verschillende plekken nog wel wijkuitleningen.

Directeur Andre Bloot, Groen Prinstererschool, over de Bibliotheek op school:

Door samen te werken met de Bibliotheek is het plezier in lezen toegenomen bij onze leerlingen. Het leesbeleid is blijvend geagendeerd en niet langer alleen gericht op techniek. Het heeft tot gevolg gehad dat de resultaten van de leerlingen bij de CITO 2014 behoorlijk verbeterd waren. En niet alleen de leesresultaten.

Voortgezet onderwijs

De intensieve aanpak kunnen we met onze middelen niet doorzetten naar het voortgezet onderwijs. Voor deze doelgroep zijn er op jongeren gerichte collecties in de centrumvestigingen in Krimpen en Capelle aan den IJssel. Het lidmaatschap voor jongeren in de leeftijd van 16-18 jaar wordt gratis zodat de beschikbare collectie ook voor alle jongeren toegankelijk is. Voor het voortgezet onderwijs zijn alleen diensten mogelijk op projectbasis, waarbij er financiële dekking moet zijn vanuit de gebruiker, de lokale overheid of fondsen.

b. Curatieve aanpak

Het wordt steeds duidelijker dat gemiddeld 10-12% van de Nederlandse bevolking onvoldoende kan lezen en of schrijven. Daardoor zijn zij minder dan wenselijk in staat te participeren in de samenleving. In Krimpen aan den IJssel laten de cijfers een bovengemiddeld aantal laaggeletterden zien (16,9%). Capelle aan den IJssel zit op of net boven het landelijk gemiddelde (12,3%)¹¹

Taalaanbieders, welzijnsorganisaties, de VoorleesExpress aan den IJssel en de Bibliotheek hebben de handen in een geslagen. Gezamenlijk vormen wij een taalnetwerk. Zowel in de gemeente Krimpen als in Capelle aan den IJssel. In Capelle hebben wij de regierol en huisvesten wij vanaf 2016 een TaalPunt in de Bibliotheek. Het TaalPunt, gerund door goed opgeleide vrijwilligers, wijst zogenaamde taalvragers de weg. Rond het TaalPunt geven taalcoaches taallessen en zijn pc's beschikbaar om taal te oefenen. Ook in Krimpen aan den IJssel vinden taalcoaches de weg naar de Bibliotheek met hun cursisten.

De verdergaande digitalisering van de samenleving maakt dat ook digitale vaardigheid een

basisvaardigheid is geworden. Niet iedereen kan even gemakkelijk meekomen op dat gebied. Digitale middelen, projecten en/of cursussen zijn nodig om deze burgers vaardiger te laten worden op ICT-gebied. Bij onze landelijke partner de Koninklijke Bibliotheek is al veel ontwikkeld. In overleg met andere lokale instellingen maken wij een keuze uit de beschikbare programma's. Wij geven hierbij naast de al genoemde inzet via de Bibliotheek *op school*, prioriteit aan de meest kwetsbare groepen op dit gebied: senioren en werkzoekenden. Werkplein, de welzijnsorganisaties en instellingen voor senioren zijn hierbij voor ons belangrijke partners.

c. Onderhoud en verdieping

Aan burgers die zich kunnen redden in de maatschappij, biedt de Bibliotheek mogelijkheden tot verdere ontwikkeling. Een verrassende collectie, fysiek en digitaal, het bieden van faciliteiten, kennismaken met nieuwe media en het aansluiten bij landelijke leesbevorderingscampagnes maken een leven lang lezen en leren mogelijk.

Het lezen van literatuur draagt bij aan de ontwikkeling van sociale vaardigheden en empathische vermogens. Mensen die regelmatig verhalende teksten lezen, zijn beter in staat om de emoties van andere mensen te herkennen. Voor het lezen van informatieve teksten gaat dit verband niet op. Dat komt omdat fictie meer dan non-fictie uitdaagt om in andermans' hoofd te kruipen (Mar, Oatley & Peterson, 2009). Bron: leesmonitor.nu

Onderhoud en verdieping heeft ook een verbinding met de bibliotheekruimtes op onze centrumvestigingen. Daar moeten mensen graag komen om te leren of te lezen. Stabiele, veilige wifi, beleving en een goede collectie tijdschriften en dagbladen horen daar ook bij.

Gevolgen voor de collectie

Inzetten op basisvaardigheden heeft gevolgen voor de collectie. Uitleencijfers waren voor de Bibliotheek hét kengetal in de afgelopen 20 jaar. Ook in de komende tijd willen we een collectie die goed gebruikt wordt. Maar het grote verschil zit in het doel van de collectie. Dat is niet meer alleen een grote mate van uitleen. De collectie moet vooral toegevoegde waarde hebben bij de persoonlijke ontwikkeling van burgers.

De sociale voordelen van fictielezen komen onder twee voorwaarden tot stand. Verhalen vergroten uitsluitend het inlevingsvermogen als mensen tijdens het lezen emotioneel getransporteerd raken. Er moet, met andere woorden, een leesflow ontstaan. Als deze ervaring uitblijft, kan literair lezen zelfs leiden tot een afname van de empathie (Bal & Veltkamp, 2013). Een tweede

vereiste is dat de verhalende teksten 'literaire elementen' bevatten. Denk aan complexe, meerduidige personages, die lezers uitdagen om zich in hen te verplaatsen. Terwijl het lezen van literatuur leidt tot een groter inlevingsvermogen, doet het lezen van populaire fictie dat niet (Kidd & Castano, 2013)

Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- De collectie zal in dienst staan van de aanpak basisvaardigheden, preventief, curatief en verdiepend
- De collectie zal in dienst gesteld worden van de bijbehorende programmering
- De collectie voor verdieping en onderhoud biedt inspiratie en lokale meerwaarde en zet aan tot leesontwikkeling
- Digitale en fysieke collecties gaan hand in hand

Fictie en non-fictie zullen niet langer gescheiden zijn in de Bibliotheek. De informatieve collectie is in grote mate zijn naslagfunctie verloren, omdat feitelijke informatie beter online gezocht kan worden. Plaatsing wordt niet langer bepaald

door het 'soort medium', maar zal worden bepaald door de achtergrond van de aanschaf: waarom of voor wie is dit boek, deze dvd, dit tijdschrift voor de Bibliotheek aangeschaft?

Gevolgen voor de programmering

Ook in de programmering van activiteiten zal meer worden aangesloten bij de kennis en vaardigheden die burgers nodig hebben om zich in een snel ontwikkelende samenleving te kunnen handhaven of te ontwikkelen. Er wordt daarom geprogrammeerd rond de thema's taal, lezen en digitaal. Deze programma's zullen worden aangevuld met enkele verdiepende thema's gericht op het bredere palet aan basisvaardigheden waarbij aansluiting bij bestaande programma's (landelijke projecten bijvoorbeeld) en samenwerkingspartners leidend is.

Gevolgen voor de samenwerking

Essentieel voor de aanpassing van de dienstverlening is het afstemmen en samenwerken met relevante maatschappelijke en culturele instanties. Wij vinden dit een versterking van onze rol in de informatiehuishouding en willen zo voorkomen dat we doen wat anderen al doen. Wij zijn ons ervan bewust dat de Bibliotheek onderdeel is van een lokaal netwerk. Door met dat netwerk samen te werken kunnen wij betere resultaten behalen.

Samenwerken met de Bibliotheek is ook samen verantwoordelijk zijn voor het vinden van middelen en de resultaten. De Bibliotheek

wil meer samenwerken met inwoners van Capelle en Krimpen aan den IJssel. Wij vragen hen een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de Bibliotheek bijvoorbeeld door bij ons vrijwilligerswerk te doen.

Gevolgen voor de Bibliotheekruimten

De Bibliotheek wordt een Bibliotheek met meerdere verschijningsvormen. Fysiek is de Bibliotheek in ieder geval te vinden op scholen en in de centra van Krimpen en Capelle aan den IJssel. Als de ontwikkeling doorzet zullen er zeker collecties te vinden zijn in Integrale Kind Centra.

De centrumvestigingen kennen nog steeds een uitleen- en leeszaalfunctie. Mensen moeten er graag komen. Er is regelmatig iets te beleven in samenwerking met burgers, maatschappelijke of culturele partners. Oefenen van digitale vaardigheden en oefenen met taal: in de centrumvestigingen kan het. De collectie is ogenschijnlijk kleiner, maar wordt aangevuld door de landelijke collectie e-books en collecties van andere Bibliotheken.

In de wijken Schollevaar en 's-Gravenland in Capelle aan den IJssel zijn zeker nog twee jaar mogelijkheden voor volwassenen om gereserveerde materialen op te halen en terug te brengen en zullen er wijkuitleningen gericht zijn op kinderen.

Wij streven er naar om op de centrumvestigingen zes dagen per week open te gaan.

Gevolgen voor de uitleenfunctie

De uitleenfunctie is jarenlang de kern van de dienstverlening geweest. Onze keuzes leiden ertoe dat deze functie sterk verandert. Subsidies staan niet langer in het teken van die uitleenfunctie, maar richten zich op de effecten van onze dienstverlening. Wij zetten ons in om onze trouwe klanten te interesseren voor de collectie die zich richt op onderhoud en verdieping.

Promotie van de Bibliotheek als toegangspoort tot landelijk lenen en het lenen van e-books zijn onlosmakelijk verbonden aan de nieuwe uitleenfunctie. Als Bibliotheek zoeken wij actief de samenwerking met andere Bibliotheken. Het project gastlenen zorgt ervoor dat onze leden eenvoudig kunnen lenen bij andere Bibliotheken in de regio. De formule de Bibliotheek van thuis is een samenwerking van burgers die collecties thuis ter beschikking willen stellen. Het is ons streven het aantal betalende leden niet verder te laten dalen.

Naar de klanten toe

Uitlening zal ook gerealiseerd worden in samenwerking met strategische partners. De

Bibliotheek *op school* is daarvan al een voorbeeld. Eenzelfde vorm ontwikkelen wij voor instellingen voor ouderen. Wij noemen dat de Bibliotheek *op maat*. De eerste pilot is gestart in de vorige beleidsperiode. Het nieuwe woonzorgcentrum De Vijverhof in Capelle aan den IJssel werkt samen met ons. Bij deze formules zijn individuele leden niet langer verantwoordelijk voor de inkomsten van de Bibliotheek. De instelling koopt bibliotheekwerk in en draagt bij in de kosten, omdat zij meerwaarde zien aan samenwerking met de Bibliotheek.

Digitale Bibliotheek

Ook digitale toepassingen maken dat we als Bibliotheek naar de klanten toegaan. Via de website kan de klant de Bibliotheek van huis uit benaderen. Er kan gereserveerd worden, er kunnen e-books geleend worden of er kan gesnuffeld worden in de digitale etalages rond de basisvaardigheden, lokale meerwaarde en verdieping.

Gevolgen voor het vakmanschap

Onze medewerkers, betaald en onbetaald, zorgen ervoor dat mensen zich welkom voelen in

onze publieke ruimtes en bij de digitale Bibliotheek. Goede dienstverlening leveren staat voorop. Het vakmanschap van onze mensen is erop gericht om mensen te inspireren en te leren omgaan met media (boeken en digitale media). Vakmanschap is ook bij strategische samenwerking altijd inzet van de deal. Onze medewerkers zijn opgeleid om het lezen en leren te bevorderen, hebben kennis van de collectie en de toepassingsmogelijkheden van de collectie.

Het leesgedrag van e-boeken gaat nauwelijks ten koste van dat van het gedrukte boek. De meeste digitale lezers nemen het e-boek erbij. 11% van de Nederlanders leest vooral e-boeken en soms p-boeken, 8% ongeveer evenveel e-boeken als p-boeken en 14% vooral p-boeken en soms e-boeken. Een kleine minderheid van 3% is volledig geswitcht en leest uitsluitend digitaal. 51% van de Nederlanders leest uitsluitend gedrukte boeken; 13% leest überhaupt geen boeken (bron: Stichting Marktonderzoek Boekenvak/GfK, 2015.3)

5. Interne organisatie

Het plan is klaar. De uitwerking ervan zal drie jaar in beslag nemen. Het eerste jaar is een jaar van voorbereiden, het tweede jaar een jaar van uitvoering en het derde jaar staat voor finetunen en bijstellen. Eind 2018 is Bibliotheek aan den IJssel een compacte Bibliotheek waar de collectie, het vakmanschap en de programmering zich richten op het verbeteren en het onderhoud van taal-, lees- en digitale vaardigheden.

Wat volgt in het eerste bouwjaar?

- Een personeels(beleids)plan met een competentie- en opleidingsplan
- Een nieuw organisatiemodel
- Bouwplannen omdat we zowel in Krimpen als in Capelle aan den IJssel te maken krijgen met andere en kleinere Bibliotheekruimten
- Een financiële vertaling, inclusief een investeringsplan
- Een meerjarenbegroting

Deze plannen zullen in de eerste helft van 2016 worden opgeleverd. Zij vormen de pijlers om op door te bouwen.

Personeel en organisatie

Bibliotheek aan den IJssel is een kleine organisatie (14 fte) en wil daarom een flexibele organisatie zijn met korte lijnen en resultaatverantwoordelijkheid laag in de organisatie. Jaarlijks maken we jaarwerkplannen en iedereen weet wat hem of haar te doen staat. Hier gaan wij sterk op inzetten. Wij gaan het beleidsplan dan ook vertalen in een personeelsbeleidsplan waarin competenties en

verantwoordelijkheden worden benoemd. Elke medewerker met een publieksgerichte functie kent in zijn taakstelling drie onderdelen: kennis van de (digitale) collectie en haar toepassingsmogelijkheden, programmering en klantenservice. Een opleidingsplan volgt uit het personeelsbeleid. Van onze medewerkers, betaald en onbetaald wordt verwacht dat zij zich regelmatig scholen. Digitale vaardigheden, collectiekennis, improvisatietalent en flexibele inzetbaarheid zijn belangrijk. Wij zijn een kleine organisatie en moeten het samen doen! De ambities in het plan staan of vallen namelijk met goede medewerkers die weten hoe te adviseren en te inspireren.

Onze bedrijfsprocessen lichten wij samen met onze ondersteuningsorganisatie ProBiblio, door en we gaan na of wat we doen het juiste is en efficiënt genoeg gebeurt.

Gebouwen en techniek

In de komende twee jaar zullen zowel in Capelle als in Krimpen aan den IJssel onze hoofdvestigingen naar minder dan de helft van de vierkante meters gaan. Herinrichting is een gevolg. Huisvestingsplannen en een goede investeringsbegroting zullen in 2016 vorm krijgen. Daarin nemen wij ook de vernieuwing van apparatuur mee. Zelfservice blijft een rol spelen in de uitleningen. Technische hulpmiddelen daarbij, zijn er in vele prijsklassen. In onze optiek hoeven we niet te gaan voor dat wat trendy en duur is, maar het gaat om dat wat werkt.

Vrijwilligers

Wij hebben om onze ambities waar te maken de samenleving nodig en voeren dan ook een actief vrijwilligersbeleid. Bij al onze resultaatgebieden werken betaalde en onbetaalde mensen samen. Op dit moment zijn er al 40 vrijwilligers gemiddeld een dagdeel per week actief in de Bibliotheek.

Financiën

Aan een meerjarenbegroting wordt gewerkt. In die meerjarenbegroting willen wij een verbinding leggen tussen de beleidsdoelstellingen, het financieel kader van de gemeenten en ons activiteitenpakket.

Wij kennen de financiële voornemens van de gemeenten. Met die kennis als inzet moeten wij met beide gemeenten in gesprek, omdat onderkend wordt dat de reguliere subsidie onvoldoende is om te kunnen investeren en innoveren.

In Krimpen aan den IJssel zal het gesprek in eerste instantie gaan over de implementatie van de Bibliotheek *op school*.

In Capelle aan den IJssel overweegt de Bibliotheek het pand anders te benutten, waardoor er meer ruimte komt om te investeren. Wij willen de netto opbrengsten (opbrengst minus noodzakelijke investeringen als gevolg van de nieuwe inrichting in de aanwezige ruimte) aanwenden voor investering in de kwaliteit van de diensten, verbeteren van het slechte weerstandsvermogen en voorzieningen voor toekomstige noodzakelijke uitgaven.

Missie

De Bibliotheek aan den IJssel stimuleert en ondersteunt de persoonlijke ontwikkeling van de inwoners van Capelle - en Krimpen aan den IJssel door in te zetten op leesbevordering, leven lang leren en digitaal meedoen.

Visie

Onze Bibliotheek zet in op de fysieke en digitale bevordering van lezen en leren zodat mensen zich kunnen ontwikkelen tot zelfredzame burgers. De Bibliotheek is bij uitstek geschikt om burgers hierbij te stimuleren en te ondersteunen. Altijd uitnodigend en professioneel, de samenwerking zoekend, efficiënt en resultaatgericht.

Succesbepalende Factoren (SBF-en)

1. Versterkte rol Bibliotheek t.b.v. het verbeteren van basisvaardigheden / bereik kwetsbare groepen.
2. Vergroten doorgaande lijn educatie (VVE-PO).
3. Betrouwbare samenwerkingspartner voor het lokale veld.
4. Digitale en fysieke collecties/programmering gaan hand in hand en versterken de maatschappelijke functie.
5. Gevarieerde verschijningsvormen met levendige centrumvestigingen en een vergroot bereik servicepunten.
6. Innoveren uitleenfunctie met nieuwe formules.
7. Goed toegeruste medewerkers.
8. Gezonde financiële bedrijfsvoering in relatie tot beleidsdoelstellingen. / 9. Efficiency organisatie versterkt.

1. Leiderschap

1. Coachend en situationeel leiderschap.
2. Inspirerend voorbeeldgedrag.
3. Resultaat gericht werken.
4. Open communicatie.

3. Management van medewerkers

1. Sturen op taakvolwassenheid.
2. Activeren van kerncompetenties (waaronder ondernemerschap) op verschillende functieniveaus.
3. Opstellen generieke functieprofielen met rolverdelingen.
4. Plan van aanpak invoer personeelsbeleid.
5. Evalueren en bijstellen gesprekscyclus.
6. Evalueren en bijstellen vrijwilligersbeleid.

5. Management van processen

1. Opstellen van jaaractieplannen op niveau van programmalijnen, bijhouden en evalueren.
2. Onderzoek naar de efficiency bedrijfsprocessen en plan van aanpak verbetertraject.

7. Medewerkers

1. Medewerkers volgen minimaal 2 nascholingsbijeenkomsten conform opleidingsbeleid.
2. Jaarlijks worden jaaractieplannen opgesteld, gerealiseerd en geëvalueerd.
3. Nieuw competentiegericht personeelsbeleid incl. opleidingsplan opgesteld en geïmplementeerd.
4. Medewerkers dragen voor 90% de kerncompetenties actief uit.
5. Voortgangsgesprekken volgens gesprekscyclus (inclusief vrijwilligers).

9. Bestuur en financiers

1. Jaarlijkse prestatieafspraken met gemeenten opgesteld en geëvalueerd.
2. Minimaal 4 vergaderingen Bestuurder - Raad van Toezicht.
3. Jaarlijks minimaal 3 tussentijdse evaluaties in ambtelijk overleg.
4. Sluitende begroting/productbegroting en jaarrekening vastgesteld in de Raad van Toezicht.
5. Minimaal 10% inkomsten uit andere geldstromen.
6. Meerjarenbegroting 2016-2018 vastgesteld in de Raad van Toezicht inclusief vastgoed-ontwikkelingen.
7. Herzien productbegroting vanaf begroting 2017.
8. Bedrijfsprocessen zijn geoptimaliseerd.

2. Strategie en beleid

1. Opstellen communicatie - en pr plan gericht op imago-verandering.
2. Aanpassen organogram.
3. Afstemmen gemeentelijke prestatieafspraken waarbij de maatschappelijke waarde van de bibliotheek wordt benoemd.
4. Opstellen intern communicatieplan.
5. In de plannen van de programmalijnen worden de samenwerkingspartners apart benoemd (incl. afspraken).
6. Opstellen acquisitiebeleid (dbos, Bibliotheek op Maat).

6. Klanten en partners

1. Samenwerkingsafspraken nemen met 10% toe.
2. Activiteiten worden samen met minimaal een partner uitgevoerd (binnen de beleidsdoelstellingen).
3. 80% van de scholen nemen deel aan dbos (0-12 jaar).
4. Herinrichting bibliotheekruimtes centrumvestigingen.
5. Systeem van abonnementen is gewijzigd.
6. Bibliotheek op Maat met 100% gegroeid.
7. Bibliotheek van Thuis ingevoerd en heeft minimaal 1000 gebruikers.
8. 250.000 fysieke bezoekers per jaar, 300.000 digitale bezoekers per jaar, ledenaantal minimaal op niveau december 2015.

4. Management van middelen

1. Opstellen (meerjaren) (product)begroting.
2. Opstellen jaarrekeningen.
3. Plan van aanpak derde geldstroom c.q. verdienmodellen (inclusief nieuwe abonnementsstructuur).
4. Aparte meerjarenbegroting dbos.
5. Plannen van aanpak herinrichting opstellen en implementeren.

8. Maatschappij

1. Focus verlegt op basisvaardigheden: preventief, curatief en verdieping.
2. Aangepaste plaatsing collectie en activiteitenprogramma conform focus basisvaardigheden.
3. 20 % Toename activiteiten domein basisvaardigheden.
4. Elk kwartaal publieksinformatie over de veranderende bibliotheek: lokale pers en sociale media.
5. Jaarlijks minimaal 1 MBO / HBO stageplek gerealiseerd.

← Organisatie

Resultaat →

↑ Verbeteren en vernieuwen ←

Risico's

Financieel

Wij rekenen op de solide steun van de gemeenten als het gaat om de financiering van activiteiten die nauw aansluiten bij de beleidsdoelstellingen en wensen van de gemeenten. Duidelijk moet worden waar de gemeenten mogelijkheden zien tot financiering en waar wij als stichting zelf middelen moeten verwerven. Het vinden van extra financieringsmogelijkheden blijft hoe dan ook een belangrijk streven. Wij zetten in op een externe financiering van 10% van de begroting. Toch blijft de financiering hoe dan ook een kritische succesfactor. Mocht na een jaar blijken dat deze financiële doelen niet haalbaar zijn geweest, dan vindt er een herziening op het beleidsplan plaats, waarin de focus nog sterker op basisvaardigheden komt te liggen. Het onderdeel verdieping zal dan worden losgelaten.

Werkgeverschap

Een stabiele financiering is eveneens nodig om een goede werkgever te kunnen zijn. Intern onderzoek naar de risico's voor de Bibliotheek op dit gebied moet leiden tot het antwoord op de vraag of de Bibliotheek nog in staat is zelfstandig haar rol uit te voeren. Fusie met omliggende Bibliotheken of verdere samenwerking op onderdelen worden niet uitgesloten.

Vrijwilligers

De inzet van onbetaalde medewerkers is nodig om onze ambities rond de openstelling te bereiken. Lukt het niet de gewenste hoeveelheid vrijwilligers te vinden dan zullen er minder activiteiten worden georganiseerd. In het uiterste geval zullen openingstijden naar beneden worden bijgesteld.

Dit is een van onze vrijwilligers. Haar naam: Christa de Jager. Wij vroegen haar waarom ze zich juist bij ons inzet als vrijwilliger:

De Bibliotheek is voor mij net zo belangrijk als winkels in de buurt. De overheid investeert er in maar ik wil er, nu ik tijd heb, graag mijn steentje aan bijdragen. Zo werk ik mee aan het behoud van de voorziening, aan de toekomst van de Bibliotheek!

Tot besluit

Het is geen eenvoudige klus die wij te klaren hebben. Maar wij hebben er vertrouwen in. Er ligt een plan waar we met enthousiasme mee aan de slag kunnen en willen omdat we geloven in de waarde ervan voor de samenleving. De tijd dat we als Bibliotheek alles deden voor iedereen ligt achter

ons. Natuurlijk zijn we er als Bibliotheek nog steeds voor iedereen en nog steeds zetten wij in op een groot bereik. Alleen nu met focus! Het is kansen bieden aan inwoners van ons werkgebied, zodat een ieder kan participeren in de samenleving van nu:

Elk tijdperk en elke cultuur hebben de bibliotheek opnieuw uitgevonden, gemodelleerd naar zijn eigen prioriteiten en interesses en al doende een afspiegeling geschapen van de beschaving zelf. De fraaiste bibliotheken herbergen niet zozeer boeken als wel kennis, creativiteit en beschouwing; ze belichamen het hoogste wat de mensheid kan bereiken.¹²

¹ Uit: De Bibliotheek, hoogtepunten uit de wereldgeschiedenis. Door James Campbell en Will Pryce, 2014. ² https://www.kb.nl/sites/default/files/siob_boek_1-5_22_01_0.pdf ³ Het bieden van een laagdrempelige, toegankelijke voorziening waar jong en oud, ongeacht achtergrond of opleiding vrije toegang heeft tot informatie, lezen, cultuur en educatie. ⁴ http://wetten.overheid.nl/BWBR0035878/geldigheidsdatum_24-10-2015 ⁵ Gesprekken met Capellenaren voor een plan verandering centrale Bibliotheek ELM en straatinterviews in Krimpen aan den IJssel voor de presentatie aan de raad over een nieuw Bibliotheekconcept. Biebpanels 2014 en 2015. ⁶ <http://www.biebpanel.nl> ⁷ De helft van de panelleden vindt een onbemande openingsuren prima. De andere helft hecht erg aan vakmanschap en gastvrouwschap M/V. ⁸ Een onderzoek naar de maatschappelijk waarde via het Biebpanel laat zien dat 85% van onze gebruikers de educatieve functie van de Bibliotheek hoge prioriteit geeft. ⁹ <http://ynnovate.it> ¹⁰ BoekStart is een landelijk ontwikkeld leesbevorderingsproject voor de allerkleinsten. Jonge ouders worden uitgenodigd via het consultatiebureau lid te worden van de Bibliotheek. BoekStart in de kinderopvang is eveneens landelijk ontwikkeld en richt zich op instellingen voor kinderopvang door collectie en scholing te bieden. ¹¹ <http://www.ggbzo.nl/partners/gemeenten/Gezondheidscijfers18/Documents/Regionale%20spreiding%20van%20geletterdheid%20in%20Nederland.pdf> ¹² Uit: De Bibliotheek, hoogtepunten uit de wereldgeschiedenis. Door James Campbell en Will Pryce, 2014.